



E.G.A. Hindbergs prædiken ved indvielsen af Viborg Fængselskirke

Taler

Edvard Gudmand August
Hindberg
Præst

Dato

18. december 1864

Sted

Viborg Fængselskirke

- 1 Vor Herre Jesu Christi Naade og Guds Kjærlighed og ven hellige Aands Samfund være med os Alle!

Ebr. 13

- 5 ”Kommer de Bundne ihu som selv Medbundne; dem, der lide ilde, som de, der og selv ere i Legemet.”

Efterat i Apostelbrevene christelige Troeslærdomme ere blevne overveiede, udviklede, lagte paa Hjerte, saa føies der i Almindelighed mod Slutningen nogle

- 10 Formaninger til om at vise Christenkjærlighed snart i Hiint, snart i Dette. Og hvad kan vel ogsaa være naturligere? thi naar Livet og Varmen, der udgaaer af det christelige Evangelium, af de dybe Troessandheder, fornemmes i Sjælens Inderste, da maa Saadant give sig Vidnesbyrd i Kjærlighedsgjæringer. ”I Christo Jesu”, siger Apostelen, „gjælder Intet uden Troen, som er virksom i Kærlighed.”¹

- 15 Saaledes er det ogsaa i det Brev, hvoraf vor forelæste Text er tagen. Alt gaar væsentlig her ud paa at vække Erkjendelsen af, befæste Overbeviisningen om det ene fuldgyldige Forsoningsoffer — i Modsætning nemlig til de gammeltestamentlige Offere — det ene fuldgyldige Forsoningsoffer, hvilket Jesus bragte, idet han hengav sig selv i Døden og udgjød sit Blod paa Korset; og
- 20 saa slutte sig tilsidst hertil Formaninger om efter Jesu Exempel ikke at blive troet, ikke at forsage, men blive ved i Broderkjærlighed, sætte sig i de Lidendes Sted, virke for dem. Tanken vender sig mod nogle særlig Lidende, mod dem, som ere i Fangenstab, som ere indskrænkede i eller berøvede Frihedens Gode: ”Kommer de Bundne ihu”, hedder det, ”som selv Medbundne!” Denne
- 25 Formaning egner sig saa vel til at agte paa og fastholde i nærværende Stund, hvor dette Rum, som disse Mure indeslutte, er blevet indviet til et Gudshuus for dem, der ere Bundne, til en Kirke for dem, hvem Fangenskab trykker og tynger som en Straffens Tilskikkelse.

Paa Menneskenes Slægt hvile store, himmelraabende Synder; de ere aabenbare Brud paa den hellige Villie, som kundgjør sig i Guds Lov; paa Menneskenes Slægt tynde grove Overtrædelser, grumme Misgjerninger; de ere forstyrrende for det borgerlige Samfunds Orden, lammende for dets Kraft, farlige for den
 35 Retssikkerhed, som det vil fremme og bevare. Men det er al Lovs, guddommelig og menneskelig Lovs øverste Fordring, at Overtræderen, Den, der har forbrudt sig, bør bøde, bør straffes, paalægges en Lidelse; og da nu Frihedens Berøvelse, Udelukkelse en Tid fra Medborgeres Samqvem, fra Hjem, fra Familie, fra dagligt Erhverv, med alt sit Tryk indtil Legem og Sjæl er et alvorligt Straffeonde,
 40 see derfor har det været saa, endog fra de ældste Tider, at Fængsler reistes, hvis Mure skulde indeslutte Strafskyldige.

Ja vistnok, den Skyldige bør bøde, Straf udsones ved Fangenskabs Tvang og Lidelse; men paa een anden Side under Fangenskabet bør ogsaa Sindet aabnes
 45 for selvbetragtning, Anger og gode Lærdomme. Kommer de Bundne ihu! — saa lyder derfor Tilraabet af Apostelen til Lovens Vogtere og Retfærdighedens Haandhævere —, de Skyldige lide deres Straf, Loven skeer Fyldest, Retfærdigheden skeer Fyldest; men kommer dem nu ihu i deres Nød, i den Nød, som dog er den dybeste, at de kunne reise sig af deres Fald og fatte et andet
 50 Sind! Kommer dem ihu under deres Længsler, deres Uro, deres Kummer, deres Græmmelser, at de ikke maa savne, hvad der kan støtte, opretholde, give Haab og Mod. Kommer dem ihu som dem, hvem Fangenskabets Baand binder, vistnok som en Straf, de have fremkaldt over sig, men ogsaa, hvad jo selve Navnet paa Straffens Boliger minde om, som et Middel til Forbedring, saa at ve,
 55 naar Løsladelsens Time slaar, kunne træde ud derfra med Sind og Villie til Retskaffenheds Vandel, til Gavn for dem selv, til Gavn for det Samfund, hvortil de høre.

Der var en Tid, da dette Tilraab ikke hørtes, eller idetmindste ikkun lidet
 60 paaagtedes, og Fængslerne vare skumle, uhyggelige, stundom gruelige Forvaringssteder. Fordi de, som vare derindenfor, havde mistet Borgerens Ret, Frihedens Gode, saa meente man, at Menneskelighed ikke skyldte dem videre Deeltagelse.

65 Gud værre lovet, den Tid er forlængst forbi, og den Tid har aldrig været i dette Fængsel. Da dette Fængsel for nu noget over hundrede Aar siden opførtes, da var allerede den Aand vakt, som giver Apostelordet Indgang: Kommer de

Bundne ihu! kommer dem ihu som de, der kunne føres tilbage til

70 Borgersamfundet, fra hvilket de ere udelukkede, og dette kan ikke skee bedre og sikkrere end ved christelig Omhu og kirkelig Opbyggelse! kommer dem ihu som de, der — om de endog have fjernet sig nok saa langt fra Christendom og christeligt Levnet — dog ere kaldede med Christennavn og Ret til Naadens og Gjenfødelsens Stand! Samtidig med, at disse Mure engang reistes, byggedes der 75 en Kirke for dem, som skulle sidde herindenfor. For dem alle, som i disse hundrede Aar have her tilbragt en længere eller kortere Tid af deres Liv, for dem alle gjaldt det:

”Ogsaa her var Psalmesang,

80 Ogsaa her var Daabens Væde,

Ogsaa her var Altergang,

Troens Fred og Haabets Glæde,

Ogsaa her har Ordet lydet,

Vækket, straffet, trøstet, frydet!”

85

I Tidernes Løb, altsom i Almindelighed Agtelsen for det Menneskelige voxede og christelige Formaal kom til Fuldbringelse i velsignelsesrige Foretagender, viste ogsaa Omhuen sig her i denne Stiftelse stedse virksommere og mere omfattende. Ja hvor er det dog navnlig i disse sidste Tider skredet fremad til det Bedre, til

90 hvad der maa tjene de Fangne til deres Vel. Og naar vi nu, da dette Fængsel træder frem for os i sin nye, ombyggede Skikkelse, vende Blikket trindtom, gjøre Vandringen gennem Kamrene til Arbeide, til Hvile, til Underviisning, til de Syges Pleie, ja da kunne vi tilvisse sige, at de Bundne ere komne ihu. Og nu, forsamlede Fanger! skuer Eder om i Eders fornyede Kirke, som nys er bleven

95 indviet til Eders fornyede Kirkegang. Vistnok var vor Kirke forhen i sin simple, uanseelige Skikkelse os kjær; den var jo viet til det Samme som denne; men hvor er dog Alt her langt bedre ordnet og beredet til at vække Andagten, til at fremkalde den opløftende og luttrende Magt, som kan være i Gudstjenestens Time, ja til at gjøre dette Sted til ”en elskelig Guds Huses Bolig”. Istedetfor det

100 lave Loft hæver sig det høie Tag, istedetfor de dunkle, gittrede Ruder lyser fra Kirkevinduerne Himlens Sol ned til Eder. Et Orgel lader sine Toner sammensmelte med Eders Sanges Røst i Psalmer og aandelige Lovsange. Et nyt Alter er hist opreist, og fra Eders Kirkestole have I Korsets Tegn for Eders Øine, idetsamme I fra Prædikestolen høre det Ord, hvis inderste Kjerne er Jesus

105 Christus, den korsfæstede og opstandne Frelser.

Dog Apostelen siger ikke blot: ”Kommer de Bundne ihu”, men han føier til: ”som selv Medbundne”. Han vil altsaa, at de, som antage sig de Fangne, som
110 nærmest maatte være kaldede til at komme dem ihu, til at varetage deres Tarv, skulle — for al kunne gjøre dette tilfulde — sætte sig i deres Sted, forestille sig at være stedte under samme Vilkaar, tænke, føle, ville, som deelte de Fangenskabets Lod med dem. Jeg veed, forsamlede Fanger! at der er ikke Faa iblandt Eder, som stille i Eders Sind samtykke og sige: Ogsaa dette skeer med os;
115 vore Foresatte her i dette Fængsel hævde vistnok med Alvor den Lov og Regel, som uværgerlig skal følges af os; men hvor Tid og Anledning maatte være dertil, der komme de os ihu, — de, som saa godt og nøie kjende vort Tarv — som vare de selv Medbundne; de virke for os, hvad der staaer til dem, til at lette os mangel Bekymring, og gjøre os Meget, der kan være bittert, mildere. Ja, give
120 Gud, at det maa opgaae for stedse Flere iblandt Eder, at vi, som ere satte over Eder, mangengang komme Eder ihu som vare Eders Trængsler ogsaa vore. Dog der er navnlig eet Sted i dette Fængsel, hvor I maae ønske saaledes at kommes ihu, og det er — fra Prædikestolen. Naar I i Søndagens Time føres herind i Kirken, naar I med fuldtonig Røst have sjunget Eders Indgangssalme:

125

Vi samles for dit Aasyn her,
O Gud, dit Ord at høre,

naar I have hørt det Skriftord, der skal lede Andagten, og som skal tydes og
130 forklares, og I da sætte Eder ned for med Opmærksomhed at agte paa, hvad der siges, — ja er det ikke saa med Flere af Eder? — da ønske I i Eders Hjerter: O at Præsten dog ret maatte vide om mig, maatte kjende til, hvad det er, der trykker og tynger mig, hvad der just er min Nød, min Jammer; at han dog maatte kunne tale saaledes til mig gjennem det Ord, der udlægges, som havde han deelt og
135 prøvet og baaret det Altsammen med mig; at han dog maatte forstaae, hvad mig fattes, hvad jeg har behov at mindes om og revses med, og hvad jeg har behov at trøstes med og beroliges ved!

Ja tilvisse, den Varme, der viser sig i det af hele Prædikenen fremlysende Ønske
140 om at kunne hjælpe, det Eftertryk, der gives Formaningerne, det Kjendskab til Hjertets Tilstande, som drages for Lyset, kan intetsteds være af en større Betydning end her. ”Fra Hjertet udgaaer Livet”, og Hjerteligheden er desto sandere, dybere, inderligere, jo mere Præsten midt i Fangekredsen taler af Hjertet og til Hjertet, fordi han forstaaer, hvad der kan foregaae i Hjertet, fordi
145 han selv, sættende sig i sine Tilhøreres Sted, gribes og bevæges derved. Er blot

Det sammenføiet, som vistnok heller aldrig burde være adskilt: Ordet og Hjertet, saa skal heller aldrig Velsignelsen udeblive her paa dette Sted.

- 150 Saa er det da vort Ønske og vor Bøn, at de Bundne altid fra denne Prædikestol maae kommes ihu af dem, som prædike, som vare disse selv Medbundne, at Ordet og Hjertet stedse her maae være sammenføiede! Ja vi opløfte vor Bøn til Dig, Herre, Du, som udstikker dine Sendebud paa de mange forskellige Veie, som udstikker dem ogsaa til de ved Fængselsmure og Gitter fra alle Andre
- 155 Afsondrede og Udelukkede, hvilke ogsaa der skulle vide om og fornemme til, at Du er nær, og at det kun koster en alvorlig Beslutning, en trofast og levende Villie at komme til Dig og kjende Dit Samfunds Naade; vi bede for dem, som her skulle forkynde Lov og Evangelium. Fem og tyve Aar ere dragne hen over mit Hoved, siden jeg fik mit Kald indenfor dette Fængsel. Jeg seer tilbage over
- 160 den lange Række af Aar, og jeg takker Gud, som ansaae og gjorde mig værdig til denne Gjerning; jeg seer tilbage over den lange Virksomhed, og jeg veed intet Bedre, jeg kan ønske de Mænd, som efter mig i Tidernes Løb skulle troede frem her paa dette hellige Sted, end at de mangengang som jeg maae kunne forlade den samlede Fangekreds med den Bevidsthed, at det er en velsignet Ting at tale
- 165 til de Bundne som selv Medbunden, forlade den samlede Fangekreds med den ved dyrebar Erfaring vundne Fortrøstning, at den himmelske Sædemand, vor Herre og Frelser, saaer sin Sæd i Hjerternes mangeslags Sædejord, og at selv der, hvor den syntes forgjæves nedlagt, ja ikke modtagen, kan der dog komme beleilige Tider, hvor den spirer frem, faaer Væxt og bærer omsider god Frugt.
- 170 Ja, Herre, vær med dem, som her skulle tale og høre! Udsend ogsaa her Din Aand og bered Dig et aandeligt Huus, hvor der maa værre Naade i Bønnen og Fylde af Trøst og Glæde i Psalmesangen, hvor Ordet maa have Løb og prises, og de hellige Sacramenter styrke til Deelagtighed i det evige Liv!
- 175 Amen.

1. Gal. 5.

Kilde

- 180 Tale af Laub; Prædiken af Hindberg. Ved Indvielsen af Viborg Fængselskirke den 18de December 1864. Viborg: trykt hos H. Wissing. Digitaliseret af Det Kongelige Bibliotek

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Den anden slesvigske krig 1864, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/e-g-a-hindbergs-praediken-ved-indvielsen-af-viborg-faengselskirke>

190

195

200

205

210

215

220